

इमाव, विजाभज व विमाप्र या प्रवर्गातील गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत विद्यार्थी संख्येत १० वरुन ५० इतकी वाढ करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक : शिवृत्ती २०२१/प्र.क्र.३५/शिक्षण-२,

३ रा मजला, नवीन प्रशासकीय इमारत, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : ११ ऑक्टोबर, २०२२

- संदर्भ:-**
- १.शासन निर्णय क्रमांक शिवृत्ती २०१८/प्र.क्र.११८/शिक्षण, दिनांक ११/१०/२०१८
  २. शासन शुध्दीपत्रक शिवृत्ती २०१९/प्र.क्र.९६/शिक्षण, दिनांक ०१/०२/२०२०

प्रस्तावना :-

इतर मागास वर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, व विशेष मागास प्रवर्गातील गुणवंत विद्यार्थी परदेशातील नामांकित शिक्षण विद्यापीठामधील उच्च शिक्षणापासून वंचित राहू नये म्हणून मा.मंत्रीमंडळाच्या दि. २१/०८/२०१८ रोजीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील १० गुणवंत विद्यार्थ्यांना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी प्रतिवर्षी परदेशी शिष्यवृत्ती मंजूर करणेबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.११/१०/२०१८ रोजी निर्गमित केला आहे. त्यानुसार प्रतिवर्षी १० पात्र विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात येते.

विद्यार्थ्यांची बेताची आर्थिक परिस्थिती, पालकांकडे स्थावर जंगम मालमत्ता नसणे, बाजारात पत नसणे, पालक खेडूत व शेेत मजूर आणि अर्ध शिक्षित असणे या व अशा विविध कारणासाठी, बँका इतर मागास वर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, व विमाप्र प्रवर्गातील जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशातील उच्च शिक्षणासाठी कर्ज देत नाहीत. कारण बँकाकडून विद्यार्थ्यांना ठोस हमीची मागणी केली जाते. त्यामुळे प्रवर्गातील गरीब विद्यार्थी पात्रता, योग्यता व क्षमता असूनही परदेशातील उच्च शिक्षण, तंत्रज्ञान व संशोधनाच्या संधीपासून वंचित राहतात. महाराष्ट्रातील विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील लोकसंख्याचे प्रमाण लक्षात घेता गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील विद्यार्थी संख्येत १० वरुन ५० इतकी वाढ करण्याचा निर्णय मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.२७.९.२०२२ रोजीच्या बैठकीत घेण्यात आला. त्यानुसार परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील गुणवंत विद्यार्थी संख्येत १० वरुन ५० इतकी वाढ करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२२-२३ पासून इतर मागास वर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गातील गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत विद्यार्थी संख्येत १० वरुन ५० इतकी खालीलप्रमाणे शाखानिहाय वाढ करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे:-

अ.क्र	शाखा / अभ्यासक्रम	विद्यार्थी संख्या
१	अभियांत्रिकी/ वास्तुकला शास्त्र	१९
२	व्यवस्थापन	१०
३	विज्ञान	६
४	कला	४
५	विधी अभ्यासक्रम	४
६	पीएचडी	३
७	वाणिज्य	२
८	औषध निर्माण शास्त्र	२
	एकूण	५०

सर्वसाधारण पदव्युत्तर पदवीसाठी २ वर्षे किंवा प्रत्यक्ष अभ्यासक्रमाचा कालावधी यापेक्षा जो कमी असेल व पदव्युत्तर पदविकासाठी १ वर्षे किंवा प्रत्यक्ष अभ्यासक्रमाचा कालावधी यापेक्षा जो कमी असेल त्या अभ्यासक्रमासाठी विमान तिकिटासह एका विद्यार्थ्यांमागे प्रतिवर्षी रु.३०.०० लाखाच्या मर्यादेत, तर पीएचडीसाठी ४ वर्षे किंवा प्रत्यक्ष अभ्यासक्रमाचा कालावधी यापेक्षा जो कमी असेल त्यासाठी प्रतिविद्यार्थी प्रतिवर्षी रु. ४०.०० लाखाच्या मर्यादेत शाखा/अभ्यासक्रम निहाय संदर्भाधीन दि.११.१०.२०१८ व दि.१.२.२०२० च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार परदेशी शिष्यवृत्ती अदा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर योजनेच्या संदर्भाधीन नमूद दि.११.१०.२०१८ च्या मूळ शासन निर्णय व सदर शासन निर्णयामध्ये व शासनाच्या मान्यतेने परिस्थितीजन्य आवश्यक बदल करण्याचे अधिकार विभागास राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२२१०१९१३००३३१५३४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संगिता शोळके)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अप्पर सचिव
३. मा.मंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव
४. मा.राज्यमंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव
५. मा.मुख्य सचिव यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.प्रधान सचिव, महसुल व वन/वित्त / नियोजन /ग्रामविकास/ गृह निर्माण/ उद्योग, उर्जा व कामगार/ उच्च व तंत्रशिक्षण/ माहिती व तंत्रज्ञान/ वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये/ कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा.सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक मंत्रालय, मुंबई
८. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (प्रशिध्दीसाठी)
९. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१०. संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण, मुंबई
११. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण विभाग.
१२. सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण विभाग.
१३. सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद
१४. निवड नस्ती (शिक्षण २).